

Володимир Потульницький

Київ (Україна)

РОЛЬ ТА МІСЦЕ ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА СКОРОПАДСЬКОГО В РОЗГОРТАННІ ГЕТЬМАНСЬКОГО РУХУ В ЕМІГРАЦІЇ

1. Будучи інкорпорований до гетьманського руху у 28-річному віці у 1932 році, гетьманич Данило свідомо перейнявся його цілями та завданнями і став дієвим помічником свого батька Павла Скоропадського. Якщо в Німеччині у 1932–1937 роках він лише опановував сутність гетьманського руху та його значення і традиції в історії України, в Америці (1937–1939 рр.), і особливо у Великій Британії (1939–1957 рр.), він став свідомим провідником його ідей та пропагандистом українського гетьманського руху за кордоном.

2. Гетьманич, починаючи з початку 1930-х років виявив спроможність зрозуміти гетьманський рух і обрати політичну кар'єру замість виробничої. В результаті ознайомлення з рухом, редагуючи гетьманський часопис «Investigator», що видавався у Великій Британії гетьманич вже в 1933 році у віці 29 років прийняв самостійне свідоме рішення щодо запряження, проголошення його гетьманом – наступником та прийняття титулу гетьманич.

3. Гетьман Павло Скоропадський, не ставлячи у 1930-х роках у своїй політиці лише на одну з сторін – Німеччину, і розуміючи, що гетьманський рух охоплює і Америку, і Азію, й перебуває у полі зору також острівних монархій, вирішує відрядити гетьманича Данила Скоропадського як спадкоємця гетьманського титулу, спершу до США та Канади, на яких спиралася у своїй політиці Велика Британія, а відтак – до самої Англії.

4. 12 вересня 1937 р. Д. Скоропадський опиняється в США. Перебування його за океаном тривало чотири місяці (по 11 січ-

ня 1938 р. як офіційна частина) і ще чотирнадцять місяців (по 4 березня 1939 р. як неофіційна частина). За цей час гетьманич відвідав усі українські еміграційні осередки, започаткував контакти з впливовими американськими і канадськими політичними діячами, і посприяв розголосу про існування гетьманського руху у світі, отримавши і сам уяву про український народ як спільноту. В цілому у 1937–1939 роках Данило Скоропадський успішно виконав покладену на нього місію в США та Канаді.

5. Напередодні Другої світової війни рішення про переїзд гетьманича до Англії визріло остаточно, оскільки якби він залишився в Берліні, то це навіки поховало б гетьманський рух як поліперспективне суспільно-політичне явище. 20 липня 1939 р. гетьманич переїжджає до Лондона і долучається до праці, започаткованої там іще в 1931 р. представником гетьмана у Великій Британії Володимиром Коростовцем, не перериваючи зв'язку з Павлом Скоропадським через Швейцарію до грудня 1943 р.

6. До кінця життя гетьманич був переконаним українським монархістом і працюючи у Великій Британії з 1939 року за фахом інженера, не лише не поривав з політичною діяльністю, а очолив гетьманський рух з 1948 року і керував ним 9 років до смерті в 1957 році. Тому роль Данила Скоропадського у русі була центральною, оскільки рух був монархічним і династичним, і без забезпечення спадкоємності такі рухи не існують.

7. Усвідомивши необхідність та погодившись на переїзд до Англії напередодні проголошення Другої світової війни у 1939 році, гетьманич після смерті батька у 44-річному віці очолив гетьманський рух в Європі та Америці і перебував його керівником до кінця життя, спмагаючись протягом 20 років сполучати професійну працю інженера в англійській фірмі з активною політичною діяльністю в українському монархічному еміграційному русі, де, за його словами, праця інженера була необхідною для заробітку на прожиття, а політична робота була духовною життєвою необхідністю, справою родинної честі та обов'язку.

Список основних джерел та літератури:

1. Бюлетень Гетьманської Управи. – Берлін. – Жовтень, 1933. – Число 18.
2. За Україну. Опис подорожі гетьманича Данила Скоропадського до Злучених Держав і Канади. Осінь 1937– весна 1938 рр. (Укладач Іван Ісаїв). – Едмонтон, Альберта 1938.
3. Потульніцький В.А. Дипломатія Павла Скоропадського (Військо-водипломатичні стосунки гетьмана з острівними монархіями у 1926–1943 рр. – Харків : Акта, 2014.
4. Сидорчук Т.М. Гетьманський рух в еміграції на території США та Канади (1918–1939 рр.) / Т.М. Сидорчук // Київська старовина. – 2002. – № 1.
5. Скоропадська-Отт О. Остання з роду Скоропадських (спогади) / О. Отт-Скоропадська. – Львів, 2004.
6. Черчилль У. Мускулы мира / У. Черчилль. – М., 2002.
7. Центральний державний історичний архів України, м. Львів. – Фонд 359.
8. Щоденник гетьмана Павла Скоропадського. Рукопис. Т.1 (01.01.1919–06.06.1929); Т.2 (30.12.1932–4.07.1933); Т.3 (1937–1945).